

**PRIRUČNIK
ZA ŽRTVE
KAZNENIH DJELA**

ZAGREB, 2018.

DOCUMENTA – CENTAR ZA SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU
CENTAR ZA MIR, NENASILJE I LJUDSKA PRAVA
UDRUGA BIJELI KRUG HRVATSKE
UDRUGA ZA PODRŠKU ŽRTVAMA I SVJEDOCIMA

IZDAVAČ:

Documenta – Centar za suočavanje s prošalošću,
Udruga za podršku žrtvama i svjedocima

ZA IZDAVAČA:

Miren Špek

UREDNICI:

Đino Đivanović,
Ana Šeničnjak,
Milena Čalić-Jelić

AUTORICE:

Matea Anić,
Mia Božić Mihanović,
Natalija Havelka,
Veselinka Kastratović,
Jelena Đokić Jović

STRUČNA SAVJETNICA:

Lana Petö Kujundžić

DIZAJN:

Barbara Blasin

TISAK:

Intergrafika d.o.o.

NAKLADA:

500 kom

Dopušteno je prenošenje tekstova uz navođenje izvora.

Drugo izdanje, Zagreb, svibanj 2018.

ISBN: 978-953-7872-17-5 (Documenta – Centar za suočavanje s prošalošću)

ISBN: 978-953-56590-2-0 (Udruga za podršku žrtvama i svjedocima)

CIP zapis je dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne
knjižnice u Zagrebu pod brojem: 000986864

PRIRUČNIK ZA ŽRTVE KAZNENIH DJELA

SADRŽAJ

09	UVOD
11	BRZI VODIČ KROZ KAZNENI POSTUPAK
13	HITNE INTERVENCIJE
15	PRAVA ŽRTAVA KAZNENIH DJELA
17	PRAVA SVIH ŽRTAVA
24	PRAVA OŠTEĆENIKA
31	ŽRTVA U ODNOSU NA KOJU SU UTVRĐENE POSEBNE POTREBE ZAŠTITE
35	PRAVA SVJEDOKA
41	POSEBNO ODABRANE KATEGORIJE PRAVA ŽRTAVA KAZNENIH DJELA
41	DIJETE KAO ŽRTVA KAZNENIH DJELA
46	ŽRTVE KAZNENIH DJELA PROTIV SPOLNE SLOBODE I TRGOVANJA LJUDIMA
52	ŽRTVE NASILJA U OBITELJI
59	ŽRTVE ZLOČINA IZ MRŽNJE
62	ŽRTVE TERORIZMA
65	ŽRTVE KAZNENIH DJELA PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA
68	ŽRTVE KAZNENIH DJELA PROTIV IMOVINE
71	PRAVA SRODNIKA ŽRTAVA U KAZNENOM POSTUPKU
75	NOVČANA NAKNADA ŽRTVAMA KAZNENIH DJELA NASILJA POČINJENOG S NAMJEROM
85	NAKNADA ŠTETE ŽRTVAMA KAZNENIH DJELA
87	POSEBNE KATEGORIJE NAKNADE ŠTETE ŽRTVAMA KAZNENIH DJELA
87	NAKNADA ŠTETE ŽRTVAMA TERORIZMA
89	NAKNADA ŠTETE ŽRTVAMA SEKSUALNOG NASILJA U DOMOVINSKOM RATU

UVOD

Ukoliko ste pretrpjeli kazneno djelo ili prekršaj, ovaj priručnik namijenjen je Vama. Cilj je olakšati Vam put ostvarivanja prava zajamčenih nacionalnim zakonima.

Priručnik će pomoći u odgovorima na pitanja: kome se obratiti, od koga zatražiti pomoć i koja prava ostvarujete.

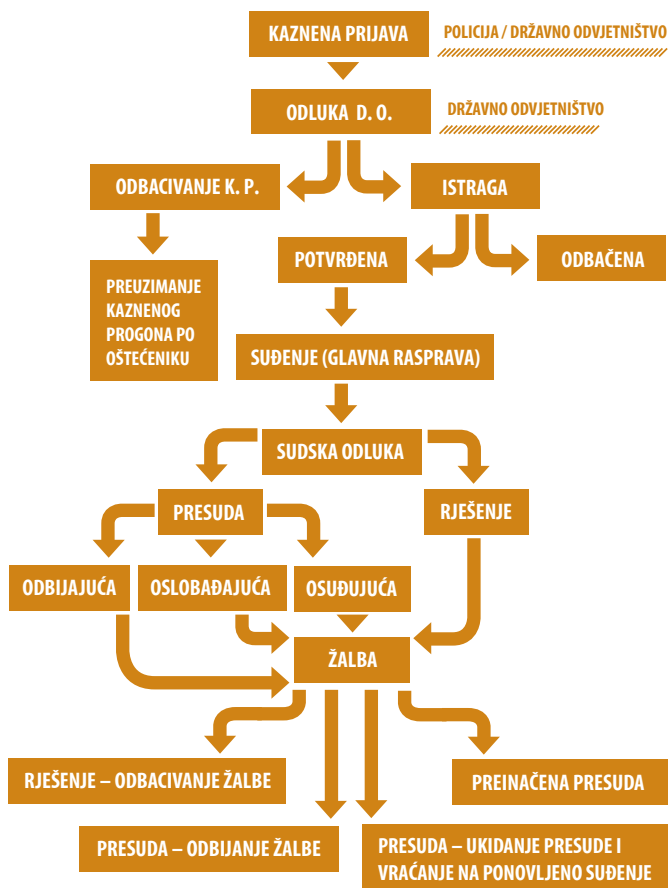
Prvi dio priručnika sadržava opće informacije korisne za žrtve svih kaznenih djela, dok se drugi dio detaljnije bavi žrtvama pojedinih kaznenih djela, a koje su i zakonom prepoznate kao osobito ranjive. Tako su izdvojeni dijelovi vezani uz djecu žrtve kaznenih djela, žrtve kaznenih djela protiv spolne slobode i trgovanja ljudima, žrtve obiteljskog nasilja, zločina iz mržnje, terorizma, ratnih zločina, imovinskih kaznenih djela, kao i uz prava srodnika žrtava kaznenih djela.

Priručnik je tiskan u sklopu projekta „Prava, podrška, zaštita i kompenzacija žrtava kaznenih djela“ kojeg provode *Documenta* – centar za suočavanje s prošlošću, *Centar za mir i ljudska prava* Osijek, *Bijeli krug Hrvatske* Split i *Udruga za podršku žrtvama i svjedocima* Vukovar. Projekt je financiran u sklopu *Justice* programa Europske Unije, sufinanciran sredstvima Ureda za udruge Republike Hrvatske te realiziran uz podršku Grada Zagreba.

Nadamo se da će priručnik biti od pomoći svim žrtvama kaznenih djela koje se svakodnevno susreću s postupovnim ili drugim nejasnoćama.

BRZI VODIČ KROZ KAZNENI POSTUPAK

HITNE INTERVENCIJE

Ako ste ozlijeđeni – potražite liječničku pomoć! U slučaju ozljede pozovite hitnu službu – **112**, hitnu medicinsku pomoć – **194** ili potražite najbliži opremljeni centar hitne pomoći ili bolnicu.

Ako je kazneno djelo u tijeku – pozovite policiju na broj **192** ili potražite najbližu policijsku postaju!

Prijavite kazneno djelo u najbližoj policijskoj postaji, telefonom na broj **192** ili državnom odvjetniku.

U slučaju da vam je potrebna emocionalna podrška, informacije o pravima i druge praktične informacije, nazovite Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja: besplatni i anonimni broj - **116 006** svakim radnim danom od 8:00 do 20:00

PRAVA ŽRTAVA KAZNENIH DJELA

Žrtva kaznenog djela je fizička osoba koja je pretrpjela fizičke i duševne posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda koja su izravna posljedica kaznenog djela. Osim neposredne žrtve, žrtvom kaznenog djela smatraju se i bračni i izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner te potomak, a ako njih nema, predak, brat i sestra one osobe čija je smrt izravno prouzročena kaznenim djelom te osoba koju je ona na temelju zakona bila dužna uzdržavati (srodnici – o njima više riječi u nastavku priručnika).

Prava žrtve su propisana Zakonom o kaznenom postupku (dalje: ZKP) (Narodne novine NN 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/174/Zakon-o-kaznenom-postupku>)

- osnovni katalog prava koji imaju sve žrtve se nalazi u članku 43. ZKP-a
- žrtva ima pravo **prije, tijekom i nakon** kaznenog postupka te **neovisno o prijavi kaznenog djela**
- sud, državno odvjetništvo, istražitelj i policija dužni su već pri poduzimanju prve radnje u kojoj sudjeluje obavijestiti žrtvu na njoj razumljiv način o njenim pravima i uvjeriti se da je žrtva danu obavijest o pravima razumjela.

- Osim u ulozi žrtve, može se u postupku sudjelovati i u ulozi oštećenika, o čemu će biti više detalja u nastavku priručnika

Žrtva i pravna osoba na čiju je štetu kazneno djelo počinjeno imaju pravo prijaviti se kao oštećenik:

- do podizanja optužnice: policiji ili državnom odvjetništvu
- od potvrđivanja optužnice do pravomoćnosti presude: sudu

Sud, državno odvjetništvo, istražitelj i policija će poučiti žrtvu o značenju sudjelovanja u svojstvu oštećenika i zabilježiti u zapisnik danu **obavijest i izjavu** žrtve želi li sudjelovati u postupku kao oštećenik.

Kao oštećenik, žrtva ima aktivniju ulogu u postupku, jer sudjeluje u istom (bez obveze da „dodatna prava“ konzumira). Odnosno, osoba je žrtva samom činjenicom da je nad njom/njim počinjeno određeno kazneno djelo, a oštećenik postaje svojim proaktivnim izjašnjavanjem kako želi u kaznenom postupku sudjelovati u ulozi oštećenika te time nadograditi popis prava koje može zahtijevati/ostvariti.

PRAVA SVIH ŽRTAVA

(uključujući i posredne žrtve,
ukoliko je neposredna preminula
od posljedica kaznenog djela),
čl. 43 Zakona o kaznenom postupku

1. Pravo na pristup službama za potporu žrtvama kaznenih djela

KAKO?

- navedeno pravo se ostvaruje direktnim obraćanjem službama za potporu žrtvama kaznenih djela a to su Odjeli za podršku žrtvama i svjedocima na 7 županijskih sudova (Zagreb, Osijek, Vukovar, Split, Rijeka, Zadar, Sisak) te organizacije civilnog društva u županijama u kojima nisu ustrojeni Odjeli:

Udruga za podršku žrtvama i svjedocima (Varaždinska i Međimurska županija); **Centar za građanske inicijative Poreč** (Istarska županija); **Centar za podršku i razvoj civilnog društva DELFIN** (Požeško-slavonska županija i Bjelovarsko – bilogorska županija); **DEŠA – Dubrovnik** (Dubrovačka županija); **Udruga HERA Križevci – za zaštitu i promicanje ljudskih prava** (Koprivničko-križevačka županija i Bjelovarsko-bilogorska županija); **Informativno pravni centar** (Brodsko-posavska županija); **Ženska grupa Karlovac KORAK** (Karlovačka županija i Ličko-senjska županija); **S.O.S. Virovitica** (Virovitičko – podravska županija); **SOS telefon za žene žrtve nasilja Krapinsko-zagorske županije** (Krapinsko-zagorska županija); **Udruga**

ZvoniMir (Šibensko-kninska županija) – čiji su kontakt podaci navedeni u ovom priručniku.

- o navedenom pravu i načinu ostvarenja, žrtvu su dužna su informirati nadležna tijela (policija, državni odvjetnik, sud ili centri za socijalnu skrb)

2. Pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela u skladu sa zakonom

KAKO?

- obraćanjem organizacijama civilnog društva, liječnicima opće prakse (traženje uputnice), Odjelu za podršku žrtvama i svjedocima na sudovima, centrima za socijalnu skrb te poliklinikama, bolnicama i drugim zdravstvenim ustanovama

3. Pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde

KAKO?

- primjerice kroz traženje izricanja mjera opreza i/ili zaštitnih mjera mogu se tražiti od državnog odvjetnika ili suda, ovisno o fazi u kojoj je postupak (npr. udaljenje iz doma, za više informacija o mjerama opreza pogledati dalje u priručniku)

4. Pravo na zaštitu dostojanstva tijekom ispitivanja žrtve kao svjedoka

KAKO?

- primjerice, traženjem ispitivanja od strane osobe istog spola; traženjem ispitivanja na senzibiliziran način (uvažavajući proživljenu traumu žrtve), zabranu postavljanja strogo osobnih pitanja nevezanih uz kazneno djelo, kod kaznenih djela protiv spolne slobode vezano uz prijašnji seksualni život

5. Pravo da bude saslušana bez neopravdane odgode nakon podnošenja kaznene prijave te da se daljnja saslušanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe kaznenog postupka

KAKO?

- navedeno pravo se odnosi na sva saslušanja, osobito na saslušanje od strane policije nakon podnošenja kaznene prijave

6. Pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju radnji u kojima sudjeluje

KAKO?

- osoba od povjerenja je svaka punoljetna osoba za koju žrtva izrazi da bi željela njeno prisustvovanje prilikom radnji u kaznenom postupku

- može biti predstavnik udruge, roditelj, prijatelj, kolega . . .
- osoba od povjerenja može biti uz žrtvu već od podnošenja prijave na policiji i dalje kroz cijeli postupak, uključujući i prisutnost na sudu (ima pravo biti u sudnici sa žrtvom)

7. Pravo da se medicinski zahvati prema žrtvi poduzimaju u najmanjoj mjeri i samo ako su krajnje nužni za potrebe kaznenog postupka

(primjerice ginekološki pregled uz pristanak i ako je u vezi s kaznenim djelom)

8. Pravo podnijeti prijedlog za progon i privatnu tužbu

- ovisno o kaznenom djelu (progoni li se privatnom tužbom/po prijedlogu/po službenoj dužnosti)
- informacija o načinu progona nalazi se u Kaznenom zakonu
- prijedlog za tužbu podnosi se nadležnom državnom odvjetniku
- privatna tužba podnosi se nadležnom sudu

9. Pravo sudjelovati kao oštećenik

KAKO?

- izjasniti se tijekom kaznenog postupka (već od trenutka kaznene prijave pa sve do završetka suđenja)

10. Pravo biti obaviještena o odbacivanju kaznene prijave i odustajanju državnog odvjetnika od kaznenog progona

KAKO?

- uz obavijest dobiti i informaciju o pravu preuzimanja kaznenog progona umjesto državnog odvjetnika
- nakon što dobije obavijest o odbacivanju/odustajanju državnog odvjetnika od kaznenog progona, dužan je dobiti i naputak državnog odvjetnika koji sadržava već poduzete radnje i one koje predstoje

11. Pravo na obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njezine prijave i podnošenje pritužbe višem državnom odvjetniku

KAKO?

- žrtva može zatražiti obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama dva mjeseca nakon podnesene kaznene prijave
- u slučaju neopravdanog kašnjenja, može podnijeti pritužbu višem državnom odvjetniku na rad državnog odvjetnika

12. Pravo da na njezin zahtjev bez nepotrebne odgode bude obaviještena o ukidanju pritvora ili istražnog zatvora, bijegu okrivljenika i otpuštanju osuđenika s izdržavanja kazne zatvora te mjerama koje su poduzete radi njezine zaštite

KAKO?

- zahtjev za obavijesti o ukidanju pritvora/istražnog zatvora podnijeti policiji, a za obavijest o otpuštanju s izdržavanja kazne zatvora podnijeti Ministarstvu pravosuđa - Službi za podršku žrtvama i svjedocima

13. Pravo da na njezin zahtjev bude obaviještena o svakoj odluci kojom se pravomoćno okončava kazneni postupak

KAKO?

- podnijeti zahtjev tijelu koje vodi postupak za dostavu odluka (rješenja, presuda)

14. Druga prava propisana zakonom

- npr. udaljavanje okrivljenika iz sudnice za vrijeme davanja iskaza

15. Pojedinačna procjena žrtve

(više vidjeti u poglavlju **Žrtva u odnosu na koju su utvrđene posebne potrebe zaštite**)

Dodatna prava svih žrtava kaznenih djela (i prekršaja): po podnošenju kaznene prijave zatražiti potvrdu o zaprimljenoj prijavi kaznenog djela.

Potvrdu o zaprimljenoj prijavi kaznenog djela policija je **DUŽNA** uručiti žrtvi **BEZ NAKNADE!**

Ujedno napominjemo da sve žrtve kaznenog djela nasilja i bez utvrđivanja imovnog stanja imaju pravo na odvjetnika u postupku radi ostvarivanja prava na naknadu štete koja je počinjenjem kaznenog djela prouzročena (Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći).

PRAVA OŠTEĆENIKA

Oštećenik je osoba čije je osobno (npr. pravo na život, na slobodu ili na nepovredivost doma) ili imovinsko pravo kaznenim djelom povrijeđeno ili ugroženo (žrtva kaznenoga djela). U kaznenom postupku oštećenik ima određena procesna prava. To znači da oštećenik u kaznenom postupku može, uz fizičku, biti i pravna osoba. On može nastupiti kao privatni tužitelj za kaznena djela koja se gone po privatnoj tužbi te kao tužitelj ako državni odvjetnik odbije poduzeti kazneni progon ili od njega odustane. Bitno pravo oštećenika je pravo na podnošenje imovinskopravnog zahtjeva.

Prema Zakonu o kaznenom postupku oštećenik je – osim žrtve – i druga osoba čije je osobno ili imovinsko pravo povrijeđeno ili ugroženo kaznenim djelom, a sudjeluje u svojstvu oštećenika u kaznenom postupku.

Ukoliko se žrtva izjasni kao oštećenik u postupku, stječe još i sljedeća prava:

1. Pravo na vlastiti jezik

- pravo služiti se vlastitim jezikom, uključujući i znakovni jezik gluhih i gluhoslijepih, i na pomoć tumača ako ne govori ili ne razumije hrvatski jezik, odnosno prevoditelja ili tumača znakovnog jezika ako se radi o gluhom ili gluhoslijepom oštećeniku

- ukoliko ne govori jezik, oštećeniku će se na zahtjev na teret proračunskih sredstava, osigurati pisano prevođenje na jezik koji razumije podataka bitnih za ostvarivanje prava oštećenika u kaznenom postupku

2. Podnijeti prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva te privremenih mjera osiguranja

KOME?

- do podnošenja optužnice – policiji ili državnom odvjetništvu, a do završetka rasprave – sudu
- žrtva kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora teža od 5 godina, ako trpi teže posljedice ima pravo na stručnu pomoć savjetnika, na teret proračunskih sredstava pri podnošenju imovinskopravnog zahtjeva
- imovinskopravni zahtjev se podnosi kako bi se u kaznenom postupku, osim o krivnji, odlučivalo i o naknadi štete (inače u nadležnosti građanskih sudova)
- naknada štete se može potraživati zbog:
 1. pretrpljene nematerijalne štete (duševne boli, straha, umanjena životnih sposobnosti...)
 2. imovinske/materijalne štete

3. Pravo na opunomoćenika

KAKO?

- vlastitim angažiranjem, NIJE na teret proračunskih sredstava (osim

ako se ne radi o žrtvi kaznenih djela protiv spolne slobode i trgovanja ljudima i/ili djetetu koje je žrtva (pogledati u posebnom poglavlju u nastavku priručnika)

4. Pravo upozoravati na činjenice i predlagati dokaze

5. Prisustvovati dokaznom ročištu

- nije obveza

6. Pravo prisustvovati raspravi, sudjelovati u dokaznom postupku, iznijeti završni govor

- oštećenik i njegov opunomoćenik mogu u završnom govoru obrazložiti imovinskopravni zahtjev i upozoriti na dokaze o krivnji okrivljenika

7. Pravo izvršiti uvid u spis predmeta

KAD?

- stječe pravo nakon što je ispitan

8. Zatražiti obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njegove prijave i podnijeti pritužbu višem državnom odvjetniku

KAD?

- u roku od dva mjeseca nakon podnesene kaznene prijave

9. Pravo podnijeti žalbu

KAKO?

- u skladu s napisanim uputama o pravnom lijeku na zaprimljenom rješenju (obratiti pozornost na rok i nadležno tijelo kojem se žalba podnosi)

10. Pravo zatražiti povrat u prijašnje stanje

- u slučaju da se zbog opravdanih razloga oštećenik nije izjasnio o preuzimanju kaznenog progona, nakon odbacivanja kaznene prijave ili odustanka državnog odvjetnika

11. Pravo biti obaviješten o ishodu kaznenog postupka

- odluke vezane za ishod kaznenog postupka (rješenja i presude) zatražiti od nadležnih tijela, državnog odvjetništva i suda

OŠTEĆENIK DIJETE

- ako su interesi djeteta u suprotnosti s interesima roditelja, tijelo koje vodi postupak informira Centar za socijalnu skrb koje će imenovati posebnog skrbnika
- oštećenik koji ima 16 godina može sam davati izjave i poduzimati radnje u postupku

OŠTEĆENIK KAO TUŽITELJ

1. Žrtva koju državni odvjetnik obavještava da nema osnova za progon

KAD?

- kada državni odvjetnik utvrdi da nema osnova za progon dužan je u roku od 8 dana o tome izvijestiti žrtvu i uputiti je da može sama poduzeti progon
- žrtva ima pravo nastaviti progon u roku od 8 dana od primitka obavijesti od državnog odvjetnika
- može podići novu optužnicu ili ostati pri istoj

2. Žrtva koja nije upoznata da državni odvjetnik nije poduzeo progon ili je od njega odustao, izjavu da nastavlja s progonom može dati pred nadležnim sudom

KAD?

- u roku od tri mjeseca od rješenja o obustavi
- u roku od 6 mjeseci otkako je državno odvjetništvo odbacilo prijavu

3. Ako državni odvjetnik odustane od optužbe na raspravi

KAD?

- oštećenik se mora izjasniti o nastavku progona odmah (ako ga nema na raspravi, smatra se da ne želi nastaviti progon)
- ako iz opravdanih razloga nije došao/nije pozvan, dozvolit će se povrat u prijašnje stanje oštećeniku
- ROK za povrat u prijašnje stanje: 8 dana od propuštene radnje

KAKO?

- uz dostavu nalogu od strane državnog odvjetnika (nalog sadržava radnje koje može poduzeti)
- ima pravo uvida u spis
- ima prava koja ima i državni odvjetnik (osim onih koje ima kao državno tijelo)

POSljedICE?

- ako u zakonskom roku ne nastavi progon ili ne dođe na raspravu smatrat će se da je žrtva odustala od progona

DODATNA PRAVA?

- ako je kazneno djelo za koje se može izreći kazna zatvora više od pet godina, može podnijeti zahtjev za opunomoćenika

TKO ODLUČUJE?

- sud, pri odlučivanju procjenjuje: je li u interesu postupka te može li žrtva u ulozi oštećenika kao tužitelja podmiriti troškove zastupanja po svom imovnom stanju

ŽRTVA U ODNOSU NA KOJU SU UTVRĐENE POSEBNE POTREBE ZAŠTITE

Procjena potreba provodi se uz sudjelovanje žrtve i uzimajući u obzir njezine želje, uključujući i želju da se ne koriste posebne mjere zaštite. Uz prava koja pripadaju svim žrtvama, žrtve u odnosu na koje su utvrđene posebne potrebe zaštite imaju i dodatna prava: (uključujući i posredne žrtve, ukoliko je neposredna preminula od posljedica kaznenog djela), čl. 44 st. 5 Zakona o kaznenom postupku.

1. Pravo da prije ispitivanja razgovara sa savjetnikom na teret proračunskih sredstava

KAKO?

- tražiti od policije, istražitelja, suca, državnog odvjetništva (ovisno o fazi postupka)
- savjetnik može biti odvjetnik (opunomoćenik) ili netko od pomagačke struke (psiholog, socijalni radnik, socijalni pedagog)
- zahtjev o točnoj osobi u ulozi savjetnika ovisi o potrebi žrtve - žrtva sama treba formulirati kojeg savjetnika traži
- **PREPORUKA:** tražiti odvjetnika (budući da žrtve u odnosu na koje su utvr-

đene posebne mjere zaštite nemaju pravo na opunomoćenika na teret pro-računskih sredstava)

2. Pravo da je u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola te da je u slučaju ponovnog ispitivanja ispituje ta ista osoba

3. Pravo uskratiti odgovor na pitanja koja nisu u vezi s kaznenim djelom, a odnose se na strogo osobni život žrtve

- npr. pitanja o ranijem seksualnom životu, broju seksualnih partnera

4. Pravo zahtijevati da bude ispitana putem audio-video uređaja

KAKO?

- podnošenjem zahtjeva državnom odvjetništvu, istražitelju ili sudu

5. Pravo na tajnost osobnih podataka

7. Zahtijevati isključenje javnosti s rasprave

KAKO?

- podnošenjem zahtjeva sucu

Prema Pravilniku o načinu provedbe pojedinačne procjene žrtve (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_10_106_2426.html):

TKO PROVODI?

- sva tijela kaznenog postupka (policijski službenici, državni odvjetnik i suci) koji dolaze u kontakt sa žrtvom
 - mogu pribavljati potrebne podatke od centara za socijalnu skrb te drugih tijela, organizacija i ustanova koje pružaju podršku žrtvama kaznenih djela, a posebno od Odjela za podršku žrtvama i svjedocima na županijskim sudovima
 - prilikom procjene, razmotrit će se preporuke organizacija civilnog društva, tijela, organizacija i ustanova koje pružaju podršku i pomoć žrtvama, a kojima se navodi da je potrebno odrediti mjere zaštite žrtve
- procjena se provodi uz sudjelovanje žrtve, uvažavajući njene želje te poštujući njeno dostojanstvo, psihofizičko stanje te sve okolnosti slučaja

ZAŠTO?

- zbog utvrđivanja potrebe žrtve za primjenom posebnih mjera zaštite te ako postoji, koje posebne mjere zaštite je potrebno provesti kako bi se žrtva zaštitila te kako bi se smanjio rizik od retraumatizacije i sekundarne viktimizacije

KAKO?

- uzimanjem u obzir:

- osobnih značajki žrtve
- vrste/naravi kaznenog djela
- okolnosti počinjenja kaznenog djela
- odnosa s počiniteljem
- ispunjavanjem Obrasca o provedenom postupku pojedinačne procjene potrebe žrtve za zaštitom

KAD?

- prije ispitivanja žrtve
- broj ispitivanja svesti na najmanju moguću mjeru
- državni odvjetnik može predložiti ispitivanje na dokaznom ročištu

POSljedICE

- predlaganje i/ili provođenje posebnih mjera zaštite žrtve
 - mjere procesne zaštite (poseban način ispitivanja, audio video link, isključenje javnosti, ispitivanje od strane iste osobe, pratnja osobe od povjerenje, zaštita tajnosti osobnih podataka)
 - omogućavanje razgovora sa savjetnikom na teret proračunskih sredstava
- procjena potrebe za dodatnom podrškom i pomoći te upućivanje na odgovarajuću ustanovu i/ili organizaciju koja pruža vrstu podrške i/ili pomoći potrebne žrtvi
- DODATNA INFORMACIJA: Možete zatražiti od OCD-a kojem ste se obratili za podršku da izradi mišljenje i proaktivno ga pošalje nadležnom tijelu.

PRAVA SVJEDOKA

Žrtva kaznenog djela će u kaznenom postupku vrlo često biti pozvana kao svjedok.

Svjedok u kaznenom postupku ima pravo:

- ne odgovarati na pojedina pitanja ako je vjerojatno da bi time izložio sebe ili bliskog srodnika kaznenom progonu, teškoj sramoti ili znatnoj materijalnoj šteti
- služiti se vlastitim jezikom, imati tumača ako je svjedok gluha, gluho-slijepa ili nijema osoba
- u zakonom predviđenim slučajevima pravo na zaštitu fizičke sigurnosti, privatnosti (svjedočenje pod pseudonimom, putem video veze uz izmjenu glasa i lika), uključenje u program zaštite ukoliko mu je ugrožen život,
- izraziti nelagodu sudskom vijeću prilikom davanja iskaza pred javnosti ili okrivljenikom,
- na naknadu troškova nastalih zbog dolaska na sud.

Svjedok se mora odazvati pozivu državnog odvjetništva i suda (tijekom istrage i tijekom rasprave). Svjedok mora dati svoj iskaz, koji mora biti istinit. Državni odvjetnik i predsjednik sudskog vijeća dužni su upozoriti svjedoka na posljedice davanja lažnog iskaza. Svjedok mora izvijestiti sud o nemogućnosti dolaska zbog svog psihofizičkog stanja i opravdati svoj izostanak.

Službena tijela prilikom uzimanja iskaza posebnu pažnju trebaju obratiti na ranjive svjedoke: djecu, svjedoke koji se, zbog starosti ili zdravstvenog stanja ne mogu odazvati pozivu te žrtve kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa, kaznenog djela trgovanja ljudima te kaznenih djela počinjenih u obitelji.

Žrtva i/ili svjedok u kaznenom postupku ima pravo na pomoć Odjela za podršku žrtvama i svjedocima tijekom kaznenog postupka te organizacija civilnog društva koje se bave podrškom žrtvama.

Ako žive u udaljenim mjestima i nemaju javni prijevoz do mjesta u kome se provodi kazneni postupak imaju pravo na naknadu troškova u visini javnog prijevoza. Za starije i teško pokretne osobe može se organizirati prijevoz do suda.

ISPITIVANJE PUTEM VIDEO LINKA

Svjedoci koji se zbog starosti, zdravstvenog stanja ili invaliditeta, ne mogu odazvati pozivu, mogu se ispitati u svojem stanu ili drugom prostoru u kojemu borave

- Može ih se ispitati putem audio-video uređaja
- Ako to zahtijeva stanje svjedoka, ispitivanje će se provesti tako da mu stranke mogu postavljati pitanja bez prisutnosti u prostoriji gdje se svjedok nalazi

Na zahtjev svjedoka žrtve kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa, kaznenog djela trgovanja ljudima ili ako je kazneno djelo počinjeno u obitelji, provest će se ispitivanje putem audio-video uređaja

- Takav svjedok se može samo iznimno ponovno ispitati

Na zahtjev žrtve u odnosu na koju su utvrđene posebne potrebe zaštite (pojedinačna procjena žrtve), ispitivanje se može provesti putem audio-vi-deo uređaja

ODJELI ZA PODRŠKU ŽRTVAMA I SVJEDOCIMA

ŽUPANIJSKI SUD U OSIJEKU Europska avenija 7, 31 000 Osijek 031 / 228-500 podrska-svjedocima@zsos.pravosudje.hr	ŽUPANIJSKI SUD U VUKOVARU Županijska 33, 32 000 Vukovar 032 / 452-529 podrska-svjedocima-vu@pravosudje.hr
ŽUPANIJSKI SUD U RIJECI Žrtava fašizma 7, 51 000 Rijeka 051 / 355-645 podrska-svjedocima-ri@pravosudje.hr	ŽUPANIJSKI SUD U ZADRU Borelli 9, 23 000 Zadar 023 / 203-640 podrska-svjedocima@pravosudje.hr
ŽUPANIJSKI SUD U SISKU Trg Ljudevita Posavskog 5, 44 000 Sisak 044 / 524-419 podrska-svjedocima-sk@zssk.pravosudje.hr	ŽUPANIJSKI SUD U ZAGREBU Trg N.Š. Zrinskog 5, 10 000 Zagreb 01 / 4801-062 podrska-svjedocima-zg@pravosudje.hr
ŽUPANIJSKI SUD U SPLITU Gundulićeva 29a, 21 000 Split 021 / 387-543 podrska-svjedocima-st@pravosudje.hr	

ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA PRUŽATELJI PODRŠKE ŽRTVAMA I SVJEDOCIMA

UDRUGA ZA PODRŠKU ŽRTVAMA I SVJEDOCIMA Graberje 33/II, 42 000 Varaždin 095 / 116-0066	KORAK KARLOVAC Vladka Mačeka 6, 47 000 Karlovac 047 / 600-392 zeka@ka.t-com.hr
CENTAR ZA GRAĐANSKE INICIJATIVE POREČ Partizanska 2d, 52 440 Poreč 052 / 452-746; 052 / 428-586 cgiporec@cgiporec.hr	SOS VIROVITICA Trg fra Bonifacija Gerbera bb, 33 000 Virovitica 033 / 721-500 sos.vt@email.t-com.hr
DELFIN Braće Radić 13, 34 550 Pakrac 034 / 411-780 delfin.zamir@gmail.com	SOS TELEFON I SAVJETOVALIŠTE ZA ŽENE ŽRTVE NASILJA KRAPINSKO-ZAGORSKE ŽUPANIJE Trg hrvatske kraljice Jelene 6, 49 210 Zabok 049 / 639-281 sos@cesi.hr
DEŠA – DUBROVNIK Frana Supila 8, 20 000 Dubrovnik 020 / 420-145; 020 / 311-625 desa@du.t-com.hr	UDRUGA ZVONIMIR KNIN Domagojeva 12, 22 300 Knin 022 / 662-554 zvonimir@zvonimir.hr
UDRUGA HERA KRIŽEVCI I. Z. Dijankovečkog 5, 48 260 Križevci 048 / 711-077; 048 / 271-335 info@udruga-hera.info	
INFORMATIVNO PRAVNI CENTAR Ante Starčevića 63, 35 000 Slavonski Brod 035 / 448-533 ipc-slav-brod@sb.t-com.hr	

POSEBNO ODABRANE KATEGORIJE ŽRTAVA KAZNENIH DJELA

DIJETE KAO ŽRTVA KAZNENIH DJELA

PRAVA DIJETETA ŽRTVE NASILJA U OBITELJI PREMA ZAKONU O ZAŠTITI OD NASILJA U OBITELJI:

Sud, državno odvjetništvo, istražitelj i policija dužni su prema djetetu kao žrtvi kaznenog djela postupati posebno obzirno, imajući na umu dob, ličnost i druge okolnosti kako bi se izbjegle štetne posljedice za odgoj i razvoj djeteta. Pri postupanju prema djetetu žrtvi nadležna tijela prvenstveno će se rukovoditi najboljim interesom djeteta.

Ako je dijete žrtva nasilja u obitelji, a interesi djeteta u suprotnosti s interesima roditelja, nadležno tijelo će pozvati centar za socijalnu skrb radi imenovanja posebnog skrbnika. Poseban skrbnik ovlašten je davati sve izjave i poduzimati sve radnje na koje je ovlaštena žrtva.

Prava djeteta žrtve kaznenog djela su regulirana zakonom o kaznenom postupku (čl. 44.)

Važno je naglasiti da uz prava koja pripadaju svim žrtvama (navedena u poglavlju Prava žrtava kaznenih djela) – dijete žrtva kaznenog djela ima i sljedeća prava:

1. Pravo na opunomoćenika na teret proračunskih sredstava

KAKO?

- tražiti od policije, istražitelja, državnog odvjetnika, suca (ovisno o tome u kojoj je fazi postupak)

TKO?

- opunomoćenik je osoba iz reda odvjetnika a na listi Hrvatske odvjetničke komore (HOK), kao opunomoćenik za djecu

2. Pravo na pratnju osobe od povjerenja prilikom sudjelovanja u radnjama kaznenog postupka

KAKO?

- tražiti od policije, istražitelja, državnog odvjetnika, suca (ovisno o tome u kojoj je fazi postupak)

TKO?

- srodnik djeteta, prijatelj ili prijateljica, svaka osoba koju žrtva odredi kao osobu od povjerenja

3. Pravo na tajnost osobnih podataka

4. Pravo na isključenje javnosti

- dijete na sudu ispituje savjetnik-stručna osoba – stručni suradnik suda ili druga stručna osoba koja pruža djetetu informacije o postupku i prostoru gdje će svjedočiti, osnažuje dijete i bude uz dijete za vrijeme svjedočenja
- dijete se ispituje putem audio-video uređaja – obzirno ispitivanje se provodi u zasebnoj prostoriji uz pomoć socijalnog pedagoga, psihologa, socijalnog radnika, pedagoga ili druge stručne osobe, kako ispitivanje ne bi štetno utjecalo na psihičko stanje djeteta (stručni suradnik suda)

MJERE ZAŠTITE:

Kada je žrtva kaznenog djela dijete, pretpostavit će se da postoji potreba za primjenom posebnih mjera zaštite te utvrditi koje posebne mjere zaštite treba primijeniti (poseban način ispitivanja žrtve, uporaba komunikacijskih tehnologija radi izbjegavanja vizualnog kontakta s počiniteljem i druge mjere propisane zakonom).

- sud, državno odvjetništvo, istražitelj i policija, dužni su prema djetetu kao žrtvi kaznenog djela postupati posebno obzirno, imajući na umu dob,

ličnost i druge okolnosti kako bi se izbjegle štetne posljedice za odgoj i razvoj djeteta.

- pri postupanju prema djetetu žrtvi nadležna tijela prvenstveno će se rukovoditi najboljim interesom djeteta.
- djecu svjedoke i žrtve ispituje sudac istrage za mladež na dokaznom ročištu, ili sudac za mladež, a poziv djetetu svjedoku upućuje se preko njegovih roditelja ili skrbnika.
- ako nije poznata dob žrtve, pretpostavit će se da se radi o djetetu ako žrtva nije navršila osamnaest godina. Iznimno, dijete žrtva nasilja u obitelji koje je navršilo 16 godina može samostalno davati izjave i poduzimati radnje u postupku.

KOME SE OBRATITI ZA POMOĆ:

Detaljnije informacije o pravima, načinu ostvarivanja prava, mogućnostima pružanja pomoći i prijavi nasilja kad su u pitanju djeca žrtve kaznenih djela, mogu se dobiti pozivom na sljedeće brojeve i kontaktiranjem navedenih e-adresa:

- Policija **192**
- Hitna pomoć **194**
- Centri za socijalnu skrb
- Pravobraniteljica za djecu – Ured Zagreb: **01/4929-669, 01/4921-278**; Ured Osijek – **031/213-098, 031/213-072**; Ured Rijeka – **051/311-121, 051/311-110**; Ured Split – **021/488-462, 021/488-495, info@djete.hr**
- Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja **116006** (radnim danom od 08:00-20:00) – Udruga za podršku žrtvama i svjedocima **pzs@pzs.hr**
- Ženska pomoć sada (za žene i djecu žrtve nasilja) **0800 655 222**
- Bijeli Krug Hrvatske – Ljudevita Posavskog 14, 21000 Split, **021/783-449, bijeli.krug@gmail.com**, SOS linija **0800 63 29** (radnim danom od 07:30-19:30)
- Hrabri telefon za djecu **116 111**
- Hrabri telefon za roditelje **0800 0800**
- Plavi telefon **01/4833-888**
- Centar za nestalu i zlostavljanu djecu Osijek, J. J. Strossmayera 1/I, 31000 Osijek, **116 000, 031/ 272-943, 091/1116-010**, e-mail: **info@cnzd.org**
- Psihološki centar TESA **01/4828-888**
- SOS RIJEKA – Centar za nenasilje i ljudska prava, Verdieve 11, 51000 Rijeka, **051/211-888**, e-mail: **centar@sos-rijeka.org, pomoc@sos-rijeka.org**

ŽRTVE KAZNENIH DJELA PROTIV SPOLNE SLOBODE I TRGOVANJA LJUDIMA

Što je kazneno djelo protiv spolne slobode?

Kaznena djela protiv spolne slobode definirana Kaznenim zakonom su:

- spolni odnošaj bez pristanka
- silovanje
- teška kaznena djela protiv spolne slobode:
 - prema članu obitelji,
 - prema žrtvi posebno ranjivoj zbog njezine dobi, bolesti, ovisnosti, trudnoće, invaliditeta, teške tjelesne ili duševne smetnje,
 - na osobito okrutan ili osobito ponižavajući način,
 - iz mržnje,
 - zajedno s jednim ili više počinitelja, pri čemu je prema istoj osobi izvršeno više spolnih odnošaja ili s njim izjednačenih spolnih radnji,
 - uz uporabu oružja ili opasnog oruđa,
 - na način da je silovana osoba teško tjelesno ozlijeđena ili je ostala trudna te ako je kaznenim djelom prouzročena smrt silovane osobe.
- bludne radnje
- spolno uznemiravanje
- prostitucija

Što je kazneno djelo trgovanja ljudima?

Kazneni zakon trgovanje ljudima definira kao

- uporabu sile ili prijetnje, obmanu, prijevaru, otmicu, zlouporabu ovlasti ili teškog položaja ili odnosa ovisnosti, davanje ili primanje novčane naknade ili druge koristi radi dobivanja pristanka osobe koja ima nadzor nad drugom osobom, ili na drugi način vrbovanje, prijevoz, skrivanje ili primanje osobe ili razmjenjivanje ili prijenos nadzora nad osobom radi iskorištavanja njezinog rada putem prisilnog rada ili služenja, uspostavom ropstva ili njemu sličnog odnosa, ili radi njezinog iskorištavanja za prostituciju ili druge oblike spolnog iskorištavanja uključujući i pornografiju ili za sklapanje nedozvoljenog ili prisilnog braka, ili radi uzimanja dijelova njezinog tijela, ili radi njezinog korištenja u oružanim sukobima ili radi činjenja protupravne radnje, vrbovanje, prijevoz, skrivanje ili primanje djeteta, razmjenjivanje ili prijenos nadzora nad djetetom radi iskorištavanja njegovog rada putem prisilnog rada ili služenja, uspostavom ropstva ili njemu sličnog odnosa, ili radi njegovog iskorištavanja za prostituciju ili druge oblike spolnog iskorištavanja uključujući i pornografiju ili za sklapanje nedozvoljenog ili prisilnog braka ili za nezakonito posvojenje, ili radi uzimanja dijelova njegovog tijela, ili radi njegovog korištenja u oružanim sukobima.
- znajući da je osoba žrtva trgovanja ljudima koristi njezine usluge koje su rezultat jednog od oblika njezinog iskorištavanja
- zadržavanje, oduzimanje, sakrivanje, oštećivanje ili uništavanje putne isprave ili isprave o dokazivanju identiteta druge osobe s ciljem kaznenog djela trgovanja ljudima

Važno je naglasiti da uz prava koje pripadaju svim žrtvama (navedena u poglavlju Prava žrtava kaznenih djela) – žrtvama

kaznenih djela protiv spolne slobode i trgovanja ljudima, pripadaju još i sljedeća prava:

1. Prije ispitivanja razgovarati sa savjetnikom na teret proračunskih sredstava

KAKO?

- tražiti od policije, istražitelja, državnog odvjetnika, suca (ovisno o tome u kojoj je fazi postupak)
- preporuka: ne tražiti odvjetnika u svojstvu savjetnika jer žrtva ima pravo na opunomoćenika (odvjetnika) na teret proračunskih sredstava, već zatražiti osobu pomagačke struke, psihologa, pedagoga, socijalnog radnika . . .

2. Pravo na opunomoćenika na teret proračunskih sredstava

KAKO?

- tražiti od policije, istražitelja, suca, državnog odvjetnika (ovisno o fazi postupka), a može angažirati i sam svog odvjetnika koji će biti plaćen iz proračuna

TKO?

- opunomoćenik je osoba iz reda odvjetnika, a na listi Hrvatske odvjetničke komore (HOK)

3. Pravo da je u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola te da je u slučaju ponovnog ispitivanja ispituje ta ista osoba

4. Pravo uskratiti odgovor na pitanja koja nisu u vezi s kaznenim djelom, a odnose se na strogo osobni život žrtve

- npr. pitanja o ranijem seksualnom životu; broju seksualnih partnera . . .

5. Pravo zahtijevati da bude ispitana putem audio-video uređaja (obzirno ispitivanje koje se provodi u zasebnoj prostoriji uz pomoć socijalnog pedagoga, psihologa, socijalnog radnika, pedagoga ili druge stručne osobe da ispitivanje ne bi štetno utjecalo na psihičko stanje žrtve)

KAKO?

- podnošenjem zahtjeva državnom odvjetniku, istražitelju ili sudu, ovisno o fazi u kojoj je kazneni postupak

6. Pravo na tajnost osobnih podataka

KAKO?

- preko opunomoćenika, tražiti prije ispitivanja

7. Zahtijevati isključenje javnosti s rasprave

KAKO?

- podnošenjem zahtjeva sucu

KOME SE OBRATITI ZA POMOĆ:

Detaljnije informacije o pravima, načinu ostvarivanja prava, mogućnostima pružanja pomoći i prijavi nasilja, žrtve kaznenih djela protiv spolne slobode i trgovanja ljudima mogu dobiti pozivom na sljedeće brojeve i kontaktiranjem navedenih e-adresa:

- Policija **192**
- Hitna pomoć **194**
- Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja **116 006** (radnim danom od 08:00-20:00) – Udruga za podršku žrtvama i svjedocima **pzs@pzs.hr**
- Ženska soba - Centar za žrtve seksualnog nasilja: **01/6119-444**, **savjetovaliste@zenskasoba.hr**
- Centar za žene žrtve rata ROSA: **01/4551-128**, **cenzena@zamir.net**
- Bijeli Krug Hrvatske – Ljudevita Posavskog 14, 21 000 Split, **021/783-449**, **bijeli.krug@gmail.com**, SOS linija **0800 63 29** (radnim danom od 07:30-19:30)

- Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova: Preobraženska 4/1, 10 000 Zagreb, **01/4848-100**, email: **ravnopravnost@prs.hr**
- SOS telefon za suzbijanje trgovanja ljudima: **0800 77 99**
- B.a.B.e.! „Budi aktivna. Budi emancipirana“, **0800 200 144**, **babe@babe.hr**
- Organizacija za integritet i prosperitet Split **0800 77 99** (24-satna telefonska linija za suzbijanje trgovanja ljudima), **organizacija.za.integritet.i.prosperitet@st.t-com.hr**
- Autonomna ženska kuća Zagreb – žensko savjetovanje za žrtve nasilja **0800 5544**
- Plavi telefon **01/4833-888**
- SOS RIJEKA – Centar za nenasilje i ljudska prava, Verdieva 11, 51 000 Rijeka, **051/211-888**, e-mail: **centar@sos-rijeka.org**, **pomoc@sos-rijeka.org**

ŽRTVE NASILJA

U OBITELJI

Što je nasilje u obitelji?

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji nasilje u obitelji definira kao:

- tjelesno nasilje
- tjelesno kažnjavanje ili drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci
- psihičko nasilje koje je kod žrtve prouzročilo povredu dostojanstva ili uznemirenosti
- spolno uznemiravanje
- ekonomsko nasilje kao zabrana ili onemogućavanje korištenja zajedničke ili osobne imovine, raspolaganja osobnim prihodima ili imovine stečene osobnim radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i za skrb o djeci
- zanemarivanje potreba osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi koje dovodi do njezine uznemirenosti ili vrijeđa njezino dostojanstvo i time joj nanosi tjelesne ili duševne patnje

Osobe na koje se Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji primjenjuje su:

- bračni drug, izvanbračni drug, životni partner, neformalni životni partner, njihova zajednička djeca te djeca svakog od njih, srodnici po krvi u ravnoj lozi, srodnici u pobočnoj lozi zaključno do trećeg stupnja, srodnici po tazbini u bračnoj i izvanbračnoj zajednici do zaključno drugog stupnja, posvojitelj i posvojenik.

- bivši bračni drug, bivši izvanbračni drug, bivši životni partner, bivši neformalni životni partner, osobe koje imaju zajedničko dijete te osobe koje žive u zajedničkom kućanstvu.
- osobe s invaliditetom i osobe starije životne dobi kao žrtve nasilja u obitelji uživaju posebnu zaštitu po ovom Zakonu.

Sva tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji dužna su postupati hitno i svi postupci pokrenuti po ovom Zakonu su hitni.

- Kazneni zakon navodi kako će se svatko tko teško krši propise o zaštiti od nasilja u obitelji i time kod člana obitelji i bliske osobe izazove strah za njezinu sigurnost ili sigurnost njoj bliskih osoba ili je dovede u ponižavajući položaj, a time nije počinjeno teže kazneno djelo, kazniti kaznom zatvora od 3 godine.

- prekršajnopravne sankcije za zaštitu od nasilja u obitelji su zaštitne mjere, novčana kazna, kazna zatvora i druge prekršajnopravne sankcije propisane zakonom kojim se uređuju prekršaji.

Sukladno Zakonu o zaštiti nasilja u obitelji posebnu obvezu prijave nasilja u obitelji, za koje su saznali tijekom obavljanja svojih poslova, imaju:

- zdravstveni radnici
- djelatnici u ustanovama socijalne skrbi
- osobe zaposlene u odgojno-obrazovnim ustanovama
- stručni radnici zaposleni u vjerskim ustanovama, humanitarnim organizacijama ili organizacijama civilnog društva
- sve druge stručne osobe koje u svom radu dolaze u kontakt sa žrtvama nasilja

VRSTE PREKRŠAJNOPRAVNIH SANKCIJA ZA ZAŠTITU OD NASILJA U OBITELJI:

- zaštitne mjere
- novčana kazna
- kazna zatvora
- druge prekršajno-pravne sankcije propisane zakonom kojim se uređuju prekršaji

VRSTE ZAŠTITNIH MJERA:

- obvezni psihosocijalni tretman
- zabrana približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji
- udaljenje iz zajedničkog kućanstva
- obvezno liječenje od ovisnosti

Zabranu približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji te zaštitnu mjeru udaljenja iz zajedničkog kućanstva sud može izreći prije pokretanja prekršajnog postupka na prijedlog žrtve ili drugog ovlaštenog tužitelja.

Žrtve nasilja u obitelji imaju sva opća prava žrtava kaznenih djela, a ukoliko je temeljem pojedinačne procjene potreba utvrđena njihova posebna ranjivost, imaju i dodatna prava opi-

sana u poglavlju **Žrtva u odnosu na koju su utvrđene posebne potrebe zaštite (u skladu s provedenom pojedinačnom procjenom žrtve).**

KOME SE OBRATITI ZA POMOĆ:

Detaljnije informacije o pravima, načinu ostvarivanja prava, mogućnostima pružanja pomoći i prijavi nasilja, žrtve obiteljskog nasilja mogu dobiti pozivom na sljedeće brojeve i kontaktiranjem navedenih e-adresa:

- Policija **192**
- Hitna pomoć **194**
- Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja **116 006** (radnim danom od 08:00-20:00) – Udruga za podršku žrtvama i svjedocima, **pzs@pzs.hr**
- Centar za socijalnu skrb - Zagreb: besplatni info-telefon **0800-200090**, Split: **021/350-600**, Rijeka: **051/499-101**, Osijek: **031/212-400**
- Pravobraniteljica za djecu: Teslina 10, 10 000 Zagreb, faks **01/4921-277**, **info@djete.hr**, posebni e-mail samo za djecu **mojglas@djete.hr**
- Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova: Preobraženska 4/1, 10 000 Zagreb, **01/4848-100**, e-mail: **ravnopravnost@prs.hr**
- Pučka pravobraniteljica, Trg Hrvatskih velikana 6, 10000 Zagreb, 01/4851-855, 01/4851-853, Ured u Rijeci - Korzo 2a/1, 051/563-786, Ured u Osijeku – Hrvatske republike 19, **031/628-054**, Ured u Splitu – Mažuranićevo šeta-lište 8a, **021/682-981**, e-mail: **info@ombudsman.hr**

- Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom, Savska cesta 41/3, 10000 Zagreb, **01/6102-170, 01/6177-901, ured@posi.hr**
- Ženska pomoć sada (za žene i djecu žrtve nasilja) **0800 655 222**
- B.a.B.e. – Budi aktivna. Budi emancipiran. – Selska Cesta 112a, 10 000 Zagreb, **01/4663-666, babe@babe.hr**; Sigurna kuća Vukovarsko-srijemske županije, P.P. 80, 32 001 Vukovar, **032/414-910, 098/9824-641, b.a.b.e@vu.t-com.hr**
- Bijeli Krug Hrvatske – Ljudevita Posavskog 14, 21 000 Split, **021/783-449, bijeli.krug@gmail.com**, SOS linija **0800 63 29** (radnim danom od 07:30-19:30)
- Centar za mir Osijek – Trg Augusta Šenoje 1, 31 000 Osijek, **031/206-886, centar-za-mir@centar-za-mir.hr**
- Autonomna ženska kuća Zagreb - **0800 55 44** (radnim danom od 11 do 17 sati), **azkz@zamir.net**
- Domine – organizacija za promicanje ženskih prava - Bosanska 4, 21 000 Split, **021/537-272, domine@domine.hr**
- Ženska udruga „Izvor“ – V. Mačeka, 31 207 Tenja, **031/290-433**, SOS telefon **0800 200 151, zenska.udruga.izvor@gmail.com**
- Centar za žrtve seksualnog nasilja **01/6119-444** (radnim danom od 8 do 17 sati), **savjetovaliste@zenskasoba.hr**
- Centar za žene Adela – S. S. Kranjčevića 6, 41 000 Sisak, 24h SOS telefon **044/888-888, http://www.centar-adela.org/**
- Sigurna kuća Čakovec – p.p. 160, 40 000 Čakovec, **099/8357-335, sigurna1kuca@gmail.com**
- Dom Duga Zagreb – Dom za djecu i odrasle – žrtve obiteljskog nasilja, P.P.133, 10 001 Zagreb, **01/6383-503, info@duga-zagreb.com**

- Sklonište za žrtve obiteljskog nasilja u Osijeku - p.p. 727, 31 000 Osijek, **skloniste.osijek@gmail.com**
- Udruga Brod – grupa za ženska ljudska prava – Petra Krešimira IV. br. 47, 35 000 Slavonski Brod, **035/449-180, udruga.brod1@gmail.com**
- Sigurna kuća Istra – **052/500-148** (radnim danom od 9-13h, ponedjeljkom i petkom od 9-13 i od 17-19h)
- Duga - udruga za pomoć ženi i djetetu – Zadar, besplatni i anonimni psihološki i pravni savjeti **023/332-059** ponedjeljkom, srijedom i petkom od 18 do 20 sati na telefone **095/5292-416; 095/5245-166; 098/819-757, duga.zd@zd.t-com.hr, udruga.duga@optinet.hr**
- U.Z.O.R. Udruga za zaštitu obitelji – Rijeka - Blaža Polića 2/1, 51 000 Rijeka, **051/321-130, fax 051/321-151, uzor@udruga-uzor-rijeka.hr**
- SOS RIJEKA – Centar za nenasilje i ljudska prava, Verdieva 11, 51000 Rijeka, **051/211-888, e-mail: centar@sos-rijeka.org, pomoc@sos-rijeka.org**
- Osmijeh Bjelovar – udruga za razvoj civilnog društva, Fortunate Pintarića 31, 43 000 Bjelovar, **043/231-400, 091/1622-627, osmijeh@osmijeh-bj.hr**
- Ženska grupa Karlovac – KORAK - Vladka Mačeka 6, 47 000 Karlovac, **047/600-392, Fax 047/616-120, SOS telefon 047/655-925, zeka@ka.t-com.hr**
- Dom za žrtve obiteljskog nasilja "Utočište Sveti Nikola" – Varaždin, **042/234-050, 091/6833-333**
- Caritas – Zagrebačke nadbiskupije: Kaptol 31, pp 71, 10 001 Zagreb, **01/4852-864, czn@czn.hr**; Caritas Split: Zrinsko-frankopanska 43, 21 000 Split, **021/318-740, caritas-split@st.t-com.hr**, ujedno Sklonište za žene i djecu, žrtve obiteljskog nasilja **sigurnakuca@caritas-split.com**; Caritas dubrovačke biskupije - prihvatilište za žrtve nasilja u obitelji - Dubrovnik;

Tel: **020/ 322 – 054**, **caritas@dubrovacka-biskupija.hr**

- Dom za žrtve obiteljskog nasilja "Utočište Sveti Nikola" - Varaždin; Tel: **042/234 050, 091/6833-333**
- **<http://www.sigurnomjesto.hr/>**
- Hrabri telefon za djecu **116 111**
- Plavi telefon **01/4833-888**

ŽRTVE ZLOČINA IZ MRŽNJE

Što je zločin iz mržnje?

Zločin iz mržnje je kazneno djelo počinjeno zbog rasne pripadnosti, boje kože, vjeroispovijesti, nacionalnog ili etničkog podrijetla, jezika, invaliditeta, spola, spolnog opredjeljenja ili rodnog identiteta druge osobe.

Prema **Članku 325. Kaznenog zakona** svatko tko putem **tiska, radija, televizije, računalnog sustava ili mreže, na javnom skupu ili na drugi način** javno potiče ili javnosti učini dostupnim letke, slike ili druge materijale kojima se poziva na nasilje ili mržnju usmjerenu prema skupini ljudi ili pripadniku skupine zbog njihove rasne, vjerske, nacionalne ili etničke pripadnosti, jezika, podrijetla, boje kože, spola, spolnog opredjeljenja, rodnog identiteta, invaliditeta ili kakvih drugih osobina čini kazneno djelo javnog poticanja na nasilje i mržnju, što je najčešći oblik govora mržnje. Ujedno, svatko tko javno odobrava, poriče ili znatno umanjuje kazneno djelo genocida, zločina agresije, zločina protiv čovječnosti ili ratnog zločina, usmjereno prema skupini ljudi ili pripadniku skupine, zbog njihove rasne, vjerske, nacionalne ili etničke pripadnosti, podrijetla ili boje kože, na način koji je prikladan potaknuti nasilje ili mržnju protiv pripadnika te skupine ili pojedinca. Navedeno se odnosi i na kaznena djela koja su počinjena putem društvenih mreža, kao što su Facebook, You tube, Twitter, Google+ i druge.

Žrtve zločina iz mržnje imaju sva opća prava žrtava kaznenih djela, a ukoliko je temeljem pojedinačne procjene potreba

utvrđena njihova posebna ranjivost, imaju i dodatna prava opisana u poglavlju **Žrtva u odnosu na koju su utvrđene posebne potrebe zaštite (u skladu s provedenom pojedinačnom procjenom žrtve)**.

KOME SE OBRATITI ZA POMOĆ:

Detaljnije informacije o pravima, načinu ostvarivanja prava, mogućnostima pružanja pomoći i prijavi nasilja, žrtve zločina iz mržnje mogu dobiti pozivom na sljedeće brojeve i kontaktiranjem navedenih e-adresa:

- Policija **192**
- Hitna pomoć **194**
- Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja **116 006** (radnim danom od 08:00–20:00) – Udruga za podršku žrtvama i svjedocima **pzs@pzs.hr**
- Centar za mir Osijek – Trg Augusta Šenoje 1, 31 000 Osijek, **031/206-886**, **centar-za-mir@centar-za-mir.hr**
- Documenta – centar za suočavanje s prošlošću, **01/457-2398**, **kontakt@documenta.hr**
- Bijeli Krug Hrvatske – Ljudevita Posavskog 14, 21 000 Split, **021/783-449**, **bijeli.krug@gmail.com**, SOS linija **0800 63 29** (radnim danom od 07:30–19:30)
- Srpsko narodno vijeće, Gajeva 7, 10 000 Zagreb, **01/4886-368**, e-mail:

ured@snv.hr

- Lezbijska grupa Kontra, **01/4573-372**, **kontra@kontra.hr**, **savjetovaliste@kontra.hr**, **pravnitim@kontra.hr**
- Zagreb Pride, Andrije Žaje 43a, 10 000 Zagreb, **info@zagreb-pride.net**
- Lezbijska organizacija Rijeka „LORI“ – Janeza Trdine 7/IV, 51 000 Rijeka, **051/212-186**, **091/5934-133**, **091/4934-133**, **loricure@yahoo.com**
- Centar za žene žrtve rata ROSA: **01/455-1128**, **cenzena@zamir.net**
- Bolja budućnost – Udruga žena Romkinja Hrvatske, Avenija Marina Držića 4, 10 000 Zagreb, **01/6110-311**, **uzrh.boljabuducnost@yahoo.com**, **ramiza.memedi@zg.t-com.hr**
- SOS RIJEKA – Centar za nasilje i ljudska prava, Verdieva 11, 51 000 Rijeka, **051/211-888**, e-mail: **centar@sos-rijeka.org**, **pomoc@sos-rijeka.org**
- Centar za mirovne studije, Selska cesta 112a, 10 000 Zagreb, **01/4820-094**, **091/3300-181**, e-mail: **cms@cms.hr**

ŽRTVE TERORIZMA

Što je kazneno djelo terorizma?

Akti ozbiljnog zastrašivanja stanovništva, ili prisiljavanja države ili međunarodne organizacije da što učini ili ne učini, ili ozbiljnog narušavanja ili uništavanja temeljnih ustavnih, političkih, gospodarskih ili društvenih struktura države ili međunarodne organizacije, počini jedno od sljedećih djela koje može ozbiljno naštetiti državi ili međunarodnoj organizaciji: 1. napade na život osobe koji mogu prouzročiti smrt, 2. napade na tijelo drugoga, 3. otmicu ili uzimanje talaca, 4. uništenje državnih ili javnih objekata, prometnog sustava, infrastrukture uključujući i informacijske sustave, nepokretne platforme na epikontinentalnom pojasu, javnog mjesta ili privatne imovine koje može ugroziti živote ljudi ili prouzročiti znatnu gospodarsku štetu, 5. otmicu zrakoplova, broda ili drugih sredstava javnog prijevoza ili prijevoza robe, 6. izrada, posjedovanje, pribavljanje, prijevoz, opskrba ili uporaba oružja, eksploziva, nuklearnog, biološkog ili kemijskog oružja, kao i izrađivanje i razvoj nuklearnog, biološkog ili kemijskog oružja, 7. ispuštanje opasnih tvari ili prouzročenje požara, eksplozija ili poplava, čime se ugrožava život ljudi, 8. ometanje ili obustava opskrbe vodom, električnom energijom ili drugim osnovnim prirodnim resursom, čime se ugrožava život ljudi, ili 9. posjeduje ili koristi radioaktivne tvari ili izrađuje, posjeduje ili koristi uređaj za aktiviranje, raspršivanje ili emitiranje radioaktivnog materijala ili ionizirajućeg zračenja, koristi ili ošteti nuklearni objekt tako da dođe do ispuštanja ili opasnosti od ispuštanja radioaktivnog materijala, ili upo-

trebom sile ili prijetnje zahtijeva radioaktivni materijal, uređaj za aktiviranje, raspršivanje ili emitiranje radioaktivnog materijala ili nuklearni objekt.

Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela, o žrtvama terorizma navodi sljedeće: Žrtve terorizma pretrpjele su napade koji kao krajnju namjeru imaju nanošenje štete društvu. One stoga možda trebaju posebnu pažnju, potporu i zaštitu zbog posebne naravi kaznenog djela koje je nad njima počinjeno. Žrtve terorizma se mogu naći pod vrlo izraženim interesom javnosti i često trebaju društveno priznanje te postupanje s poštovanjem od strane društva. Države članice bi stoga trebale posebno uzeti u obzir potrebe žrtava terorizma i trebale bi nastojati zaštititi njihov dignitet i sigurnost.

Žrtve terorizma imaju sva opća prava žrtava kaznenih djela, a ukoliko je temeljem pojedinačne procjene potreba utvrđena njihova posebna ranjivost, imaju i dodatna prava opisana u poglavlju „Žrtva u odnosu na koju su utvrđene posebne potrebe zaštite (u skladu s provedenom pojedinačnom procjenom žrtve)“. Ujedno podsjećamo da žrtve kaznenih djela za koje se može izreći kazna zatvora preko pet godina, ako trpi teže posljedice, imaju pravo na savjetnika na teret državnog proračuna te da naknadu štete ostvaruju po posebnom zakonu (više informacija u nastavku priručnika).

KOME SE OBRATITI ZA POMOĆ:

Detaljnije informacije o pravima, načinu ostvarivanja prava, mogućnostima pružanja pomoći i prijavi nasilja, žrtve terorizma mogu ostvariti pozivom na sljedeće brojeve i kontaktiranjem navedenih e-adresa:

- Policija **192**
- Hitna pomoć **194**
- Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja **116 006** (radnim danom od 08:00-20:00) – Udruga za podršku žrtvama i svjedocima, **pzs@pzs.hr**
- Humanitarna organizacija DORA, **01/5804-300**, **dora@dora.hr**
- Documenta – centar za suočavanje s prošlošću, **01/457-2398**, **kontakt@documenta.hr**
- Bijeli Krug Hrvatske – Ljudevita Posavskog 14, 21 000 Split, **021/783-449**, **bijeli.krug@gmail.com**, SOS linija **0800 63 29** (radnim danom od 07:30-19:30)
- SOS RIJEKA – Centar za nenasilje i ljudska prava, Verdieva 11, 51 000 Rijeka, **051/211-888**, e-mail: **centar@sos-rijeka.org**, **pomoc@sos-rijeka.org**

ŽRTVE KAZNENIH DJELA PROTIV ČOVJEČNOSTI I MEĐUNARODNOG PRAVA

* Napomena: ovaj priručnik namijenjen je žrtvama ratnih zločina počinjenima u periodu 1991.-1995. te se tako na njih primjenjuje zakon Osnovni krivični zakon koji je u navedenom periodu bio na snazi.

Što je kazneno djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava?

Kaznena djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava obuhvaćaju sljedeća kaznena djela: genocid, ratni zločin protiv civilnog stanovništva, ratni zločin protiv bolesnika i ranjenika, ratni zločin protiv ratnih zarobljenika i organiziranje grupe i poticanje na počinjenje genocida i ratnih zločina. Riječ je o najtežim kaznenim djelima za koja prema međunarodnim ugovorima zastara ne može nastupiti.

Žrtve ratnih zločina imaju sva opća prava žrtava kaznenih djela, a ukoliko je temeljem pojedinačne procjene potreba utvrđena njihova posebna ranjivost, imaju i dodatna prava opisana u poglavlju Žrtva u odnosu na koju su utvrđene posebne potrebe zaštite (u skladu s provedenom pojedinačnom procjenom žrtve). Ujedno podsjećamo da žrtve kaznenih djela za koje se može izreći kazna zatvora preko pet godina, ako trpe teže posljedice, imaju pravo na savjetnika na teret državnog proračuna.

PODRŠKA ŽRTVAMA U PREKOGRANIČNIM PREDMETIMA RATNIH ZLOČINA:

- žrtve pozvane putem međunarodne pravne pomoći radi svjedočenja u kaznenim postupcima koji se vode pred hrvatskim sudovima, a koje prebivaju izvan Republike Hrvatske, kao i žrtve koje prebivaju u Republici Hrvatskoj, a pozvane su da svjedoče pred nadležnim pravosudnim tijelima izvan Republike Hrvatske, imaju pravo na podršku koju pruža Služba za podršku žrtvama i svjedocima, uspostavljena u okviru Ministarstva pravosuđa;
- podrška uključuje i osiguranje fizičke zaštite kad je to potrebno, te pomoć u pripremanju odlazaka i organizaciji pristupa nadležnom pravosudnom tijelu;
- **kontakt podaci:** Služba za podršku žrtvama i svjedocima, Ministarstvo pravosuđa, Ulica grada Vukovara 49, 10 000 Zagreb

KOME SE OBRATITI ZA POMOĆ:

Detaljnije informacije o pravima, načinu ostvarivanja prava, mogućnostima pružanja pomoći i prijavi nasilja, žrtve kaznenih djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava mogu dobiti pozivom na sljedeće brojeve i kontaktiranjem navedenih e-adresa:

- Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću, 10 000 Zagreb, Hrvatska, Selska cesta 112c, **01/4572-398**, **kontakt@documenta.hr**
- Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, Trg Augusta Šenoe 1, 31 000 Osijek, Hrvatska, **031/206-886**, **centar-za-mir@centar-za-mir.hr**

- Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja **116 006** (radnim danom od 08:00-20:00) – Udruga za podršku žrtvama i svjedocima, **pzs@pzs.hr**
- Helsinški Odbor za ljudska prava u Srbiji, Kneza Miloša, 11 000 Beograd, Srbija, Tel: **+381 11 3349170**, **http://www.helsinki.org.rs/serbian/index_s.html**
- TRIAL International BiH - Čobanija 19, 71 000 Sarajevo, BiH, **+387 33 219-873**, **<http://www.trial.ba/>**
- YUCOM – Komitet pravnika za ljudska prava - Kneza Miloša 4, 11 000 Beograd, Srbija, **+ 381 11 33-444-25; 33-44-235**, **office@yucom.org.rs**
- BIRN Sarajevo - Hamdije Kreševljakovića 8/III, 71 000 Sarajevo, BiH, **+387 33 237-269, +387 33 237-292**, **office.bih@birn.eu.com**
- Fond za Humanitarno Pravo Beograd - Dečanska 12, 11 000 Beograd, Srbija, **+381 11 3349600**, **www.hlc-rdc.org**
- Fond za Humanitarno pravo Kosovo - Eqrem Çabej 7A Pristina, **+381 38 243 488, +381 38 243 490**, **<http://www.hlc-kosovo.org/>**
- Centar za građansko obrazovanje, Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 96, III/6, 81 000 Podgorica, Crna Gora, **+ 382 20 228 479**, **info@cgo-cce.org**
- Akcija za ljudska prava, Bulevar Sv. Petra Cetinjskog 130, 81 000 Podgorica, Crna Gora **+382 20 232 384/232 358**, **hra@t-com.me**
- Bijeli Krug Hrvatske – Ljudevita Posavskog 14, 21 000 Split, **021/783-449**, **bijeli.krug@gmail.com**, SOS linija **0800 63 29** (radnim danom od 07:30-19:30)

ŽRTVE KAZNENIH DJELA PROTIV IMOVINE

Kaznena djela protiv imovine mogu se podijeliti u 2 skupine:

1. kaznena djela protiv vlasništva: krađa, teška krađa, razbojništvo, razbojnička krađa, neovlaštena uporaba tuđe pokretne stvari

2. kaznena djela protiv imovinskih prava: prijevara, zlouporaba osiguranja, zlouporaba čeka i platne kartice, zlouporaba povjerenja, povreda tuđih prava, lihvarski ugovor, iznuda, prikrivanje

KAZNENI PROGON ZA KAZNENA DJELA PROTIV IMOVINE:

Važno je znati da se krađa gdje je vrijednost ukradene stvari mala (čl. 228. st. 2.), utaja povjerene ili nađene pokretne stvari ili čija je vrijednost mala (čl. 232 st. 1., 2., 4.), pronevjera stvari ili imovinskog prava male vrijednosti (čl. 233 st. 3.), prijevara kojom je pribavljena mala imovinska korist (čl. 236. st. 3.) te zlouporaba povjerenja (čl. 249 st. 1.) progone po privatnoj tužbi, osim ako su počinjena protiv državne imovine.

Neovlaštena upotreba tuđe pokretne stvari (čl. 234.), oštećenje tuđe stvari (čl. 235.), prijevara (čl. 236.), nedozvoljena igra na sreću (čl. 237.), zlouporaba osiguranja (čl. 238.) su kaznena djela za koja se progoni po prijedlogu oštećenika.

Uz navedeno žrtva kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora od pet ili više godina (npr. teška krađa gdje je vrijednost ukradene stvari ve-

lika - čl. 229. st. 2., razbojništvo – čl. 230., razbojnička krađa – čl. 231.), kod poduzimanja prve radnje se mora dodatno upozoriti da ima pravo i na:

- (1) savjetnika na teret proračunskih sredstava prije davanja iskaza u kaznenom postupku te pri podnošenju imovinskopravnog zahtjeva, ako trpi teža psihofizička oštećenja ili teže posljedice kaznenog djela,
- (2) naknadu materijalne i nematerijalne štete iz državnog fonda ukoliko trpe teške tjelesne ozljede ili narušenje zdravlja na način uređen posebnim zakonom - Zakon o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela – više informacija u nastavku priručnika.

Žrtve kaznenih djela protiv imovine imaju sva opća prava žrtava kaznenih djela, a ukoliko je temeljem pojedinačne procjene potreba utvrđena njihova posebna ranjivost, imaju i dodatna prava opisana u poglavlju *Žrtva u odnosu na koju su utvrđene posebne potrebe zaštite* (u skladu s provedenom pojedinačnom procjenom žrtve). Ujedno podsjećamo da žrtve kaznenih djela za koje se može izreći kazna zatvora preko pet godina, ako trpi teže posljedice, imaju pravo na savjetnika na teret državnog proračuna.

KOME SE OBRATITI ZA POMOĆ:

Detaljnije informacije o pravima, načinu ostvarivanja prava, mogućnostima pružanja pomoći i prijavi nasilja, srodnici žrtava u kaznenom postupku mogu dobiti pozivom na sljedeće brojeve i kontaktiranjem navedenih e-adresa:

- Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja **116 006** (radnim danom od 08:00-20:00) – Udruga za podršku žrtvama i svjedocima, **pzs@pzs.hr**
- Policija – **192**
- Bijeli Krug Hrvatske – Ljudevita Posavskog 14, 21 000 Split, **021/783-449**, **bijeli.krug@gmail.com**, SOS linija **0800 63 29** (radnim danom od 07:30-19:30)
- Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću, 10 000 Zagreb, Hrvatska, Selska cesta 112c, **01/4572-398**, **kontakt@documenta.hr**
- Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, Trg Augusta Šenoje 1, 31 000 Osijek, Hrvatska, **031/206-886**, **centar-za-mir@centar-za-mir.hr**

PRAVA SRODNIKA ŽRTAVA U KAZNENOM POSTUPKU

Tko se smatra srodnicima žrtava koji mogu ostvariti zakonom propisana prava?

Srodnici žrtava u kaznenom postupku su osobe koje, ako žrtva umre tijekom kaznenog postupka, mogu nastaviti ili preuzeti započeti kazneni postupak: bračni, izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner, te potomak, a ako njih nema predak, brat, sestra, te osoba koju je žrtva temeljem zakona bila dužna uzdržavati, mogu u roku od 3 mjeseca od dana smrti žrtve dati izjavu da preuzimaju ili nastavljaju kazneni progon.

Žrtvom kaznenog djela smatraju se i bračni i izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner te potomak, a ako njih nema, predak, brat i sestra one osobe čija je smrt izravno prouzročena kaznenim djelom te osoba koju je ona na temelju zakona bila dužna uzdržavati.

PRAVA KOJA PRIPADAJU SRODNICIMA ŽRTAVA:

Ukoliko je neposredna žrtva preminula, srodnici žrtve (posredne žrtve) imaju sva prava kao žrtve ili oštećenici, opisana na početku ovog priručnika. Srodnici žrtava imaju pravo pratiti tijek rasprave, ali ukoliko su svjedoci

– tek nakon što daju svoj iskaz predsjednik vijeća ih mora upoznati s njihovim pravom da daljnji tijek postupka mogu pratiti u sudnici (raspravnoj dvorani). Ujedno, ako srodnici žrtve imaju status oštećenika, predsjednik sudskog vijeća ih mora upoznati s pravom podnošenja imovinsko pravnog zahtjeva tijekom suđenja, ili ih uputiti na ostvarivanje tog prava nakon pravomoćnog završetka kaznenog postupka, u građanskoj parnici.

Ukoliko je temeljem pojedinačne procjene potreba utvrđena njihova posebna ranjivost, imaju i dodatna prava opisana u poglavlju *Žrtva u odnosu na koju su utvrđene posebne potrebe zaštite* (u skladu s provedenom pojedinačnom procjenom žrtve). Ujedno podsjećamo da žrtve kaznenih djela za koje se može izreći kazna zatvora preko pet godina, ako trpi teže posljedice, imaju pravo na savjetnika na teret državnog proračuna.

KOME SE OBRATITI ZA POMOĆ:

Detaljnije informacije o pravima, načinu ostvarivanja prava, mogućnostima pružanja pomoći i prijavi nasilja, srodnici žrtava u kaznenom postupku mogu dobiti pozivom na sljedeće brojeve i kontaktiranjem navedenih e-adresa:

- Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja **116 006** (radnim danom od 08:00-20:00) – Udruga za podršku žrtvama i svjedocima, **pzs@pzs.hr**
- Policija – **192**

- Bijeli Krug Hrvatske – Ljudevita Posavskog 14, 21 000 Split, **021/783-449**, **bijeli.krug@gmail.com**, SOS linija **0800 63 29** (radnim danom od 07:30-19:30)
- Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću, 10 000 Zagreb, Hrvatska, Selska cesta 112c, **01/4572-398**, **kontakt@documenta.hr**
- Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, Trg Augusta Šenoje 1, 31 000 Osijek, Hrvatska, **031/206-886**, **centar-za-mir@centar-za-mir.hr**

NOVČANA NAKNADA ŽRTVAMA KAZNENIH DJELA NASILJA POČINJENIH S NAMJEROM

PRAVO NA PODNOŠENJE ZAHTJEVA PREMA ZAKONU O NOVČANOJ NAKNADI ŽRTVAMA KAZNENIH DJELA

Novčanu naknadu iz sredstava državnog proračuna, žrtva kaznenog djela s elementima nasilja počinjenog s namjerom na teritoriju RH (nakon dana 1. srpnja 2013.) može ostvariti sukladno Zakonu o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela (Narodne Novine 80/08 i 27/11):

- ako je državljanin RH odnosno države članice EU ili ako ima prebivalište na njenom teritoriju
- ako je pretrpjela teške tjelesne ozljede ili teško narušavanje zdravlja kao posljedicu kaznenog djela
- ako je kazneno djelo prijavljeno ili evidentirano policiji ili državnom odvijetništvu u roku o šest mjeseci od dana počinjenja kaznenog djela, neovisno da li je počinitelj poznat ili ne

- ako je podnijela pisani zahtjev na službenom obrascu i priložila potrebnu dokumentaciju (obrazac je dostupan u svakoj postaji policije, uredima državnog odvjetnika, općinskim i županijskim sudovima te u elektronskom obliku na službenim internetskim stranicama Ministarstva pravosuđa, Ministarstva unutarnjih poslova, državnog odvjetništva RH, te općinskih i županijskih sudova.)

KAD?

- Zahtjev se podnosi **u roku od 6 mjeseci od počinjenog kaznenog djela za koje se zahtijeva naknada.**
- u slučaju postojanja opravdanih razloga zbog kojih žrtva nije mogla podnijeti zahtjev u navedenom roku isti se podnosi u roku od 3 mjeseca od kad su prestali postojati opravdani zahtjevi, a najkasnije u roku od tri godine od počinjenja kaznenog djela. Protekom roka od tri godine nakon počinjenja kaznenog djela zahtjev se ne može podnijeti.
- ako je žrtva maloljetnik ili osoba lišena poslovne sposobnosti, a njezin zakonski zastupnik nije podnio zahtjev u roku, rok od 6 mjeseci počinje teći od dana kad osoba navrší 18 godina ili od dana kad je po nastupanju punoljetnosti žrtve pokrenut kazneni postupak ili od dana kada je osobi vraćena poslovna sposobnost.

TKO IMA PRAVO NA NAKNADU?

- pravo na naknadu prema ovom Zakonu ima neposredna i posredna žrtva.
Neposredna žrtva je osoba koja je pretrpjela **teške tjelesne ozljede ili teško narušenje zdravlja** kao posljedicu kaznenog djela nasilja (npr. PTSP)
Posredna žrtva je bračni drug, izvanbračni drug, dijete, roditelj, po-

svojenik, posvojitelj, maćeha, očuh, pastora neposredne žrtve i osoba s kojom je neposredna žrtva živjela u istospolnoj zajednici. Posredna žrtva je i djed, baka i unuk, ako je jedan od njih neposredna žrtva, u slučaju kad je između njih postojala trajnija zajednica života, a baka i djed su zamjenjivali roditelje.

PREMA ZAKONU O NAKNADI ŽRTVAMA KAZNENIH DJELA POČI- NJENIH S NAMJEROM NE ISPLAĆUJE SE NOVČANA NAKNADA U SLJEDEĆIM SLUČAJEVIMA:

- u kaznenim djelima protiv sigurnosti prometa
- u slučajevima štete nastale uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija (više o pravima na naknadu žrtava terorizma vidi u nastavku ovog poglavlja)

PRAVA ŽRTVE:

1. Naknada troškova zdravstvene zaštite (samo neposredna žrtva)

- žrtva ima pravo na TROŠKOVE LIJEČENJA – DO VISINE ZDRAVSTVENOG STANDARDA U RH (visina zdravstvenih standarda se određuje pojedinačno za svaki slučaj).
- naknada troškova zdravstvene zaštite priznaje se samo ako neposredna žrtva nema pravo na pokriće troškova na temelju zdravstvenog osiguranja (odnosno, ako nema obvezno zdravstveno osiguranje).
- u slučaju da žrtva ima pokriveno zdravstveno osiguranje, ali nema dopunsko i dalje ne može dobiti novčanu naknadu od države.

2. Naknada za izgubljeni zaradu (samo neposredna žrtva)

- NAKNADA IZGUBLJENE ZARADE obuhvaća slučajeve kada kazneno djelo spriječi osobu da ostvari plaću ili honorar koju bi inače ostvario da se to djelo nije dogodilo.
- do iznosa od 35.000,00 kn

3. Naknada zbog gubitka uzdržavanja (samo posredna žrtva)

- NAKNADU ZBOG GUBITKA ZAKONSKOG UZDRŽAVANJA mogu potraživati srodnici poginule žrtve
- do iznosa od 70.000,00 kn (taj se iznos ne dodjeljuje pojedinačno, već se dijeli između njih)

4. Naknada za pogrebne troškove (posredna žrtva, osoba koja je pokrila troškove pogreba)

- NAKNADA POGREBNIH TROŠKOVA
- do iznosa 5.000,00 kuna
- naknadu pogrebnih troškova traži osoba koja je pogreb platila, znači da ne mora nužno biti srodnik.

POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE NAKNADE

1. žrtva mora ispuniti službeni obrazac zahtjeva koji je dostupan u Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske, uredima državnih odvjetništava, općinskih i županijskih sudova i Ministarstva unutarnjih poslova, na njihovim internetskim stranicama.

2. postupak se pokreće pisanim zahtjevom koji se podnosi Ministarstvu pravosuđa na sljedeću adresu: Odjel za novčane naknade i štetu: ULICA GRADA VUKOVARA 49, 10 000 ZAGREB.

3. za pomoć pri ispunjavanju zahtjeva žrtva se može obratiti službenoj osobi u policijskoj postaji, uredu državnog odvjetnika, na općinskim i županijskim sudovima ili na besplatni telefon Nacionalnog pozivnog centra za žrtve kaznenih djela i prekršaja 116-006 te organizacijama civilnog društva koje pružaju besplatnu pravni pomoć.

DODATNE INFORMACIJE:

Pravilnik o potvrdi prijave ili evidencije kaznenog djela propisuje da policija izdaje potvrdu prijave ili evidencije kaznenog djela koja se izdaje u svrhu ostvarivanja prava na novčanu naknadu sukladno odredbama Zakona o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela. Potvrda se izdaje u policijskoj postaji na čijem području je kazneno djelo prijavljeno ili evidentirano odnosno na čijem području žrtva ima prebivalište ili boravište.

Potvrdu o zaprimljenoj prijavi kaznenog djela policija je DUŽNA uručiti žrtvi BEZ NAKNADE!

DODATNE INFORMACIJE:

Zahtjev mora sadržavati:

- osobne podatke o podnositelju zahtjeva, odnosno žrtvi ako nije ista osoba kao podnositelj zahtjeva
- opis kaznenog djela
- opis posljedica kaznenog djela
- datum kad je žrtva prijavila počinjeno kazneno djelo nadležnim institucijama

- navod je li žrtvi poznato vodi li se protiv počinitelja kazneni postupak, pred kojim sudom i od kojim poslovnim brojem predmeta
- navod o vrsti i visini naknade koju je žrtva ostvarila iz drugih pravnih osnova
- vrstu i visinu naknade koju žrtva zahtijeva

UZ ZAHTJEV SE PRILAŽU SLJEDEĆE ISPRAVE:

- dokaz o državljanstvu ili prebivalištu
- potvrda policije o tome je li djelo evidentirano ili prijavljeno kao kazneno djelo
- **POTVRDA O ZAPRIMLJENOJ PRIJAVI KAZNENOG DJELA SE NE NAPLAĆUJE.**
- medicinska dokumentacija iz koje proizlazi da je neposredna žrtva pretrpjela teške tjelesne ozljede ili teško narušenje zdravlja
- smrtni list ako je neposredna žrtva umrla zbog posljedica kaznenog djela
- izjava žrtve o ostvarivanju naknade za pojedine vrste šteta iz drugih pravnih osnova --> JEDINO ŠTO SE MORA IZJAVITI: SADRŽAJ: "JA (ime), OIB, ne ostvarujem naknadu iz drugih pravnih osnova"
- druge isprave kojima se dokazuje postojanje uvjeta iz ovog Zakona kojima žrtva raspolaže
 - računi za troškove liječenja
 - izvješće o bolovanju
 - isplatne liste plaća za tri mjeseca prije štetnog događaja

Troškovi postupka namiruju se iz sredstava državnog proračuna, ne naplaćuju se upravne pristojbe, a svi eventualni troškovi prevođenja i vještačenja također se namiruju iz sredstava državnog proračuna.

TKO ISPLAĆUJE NAKNADU ?

Naknadu isplaćuje Republika Hrvatska na teret državnog proračuna.

TKO I U KOJEM ROKU ODLUČUJE O ZAHTJEVU ?

Odbor za novčane naknade odlučuje o osnovanosti zahtjeva i visini naknade **u roku od 60 dana** od zaprimanja potpunog i urednog zahtjeva. Isplata naknade vrši se **u roku od 30 dana** od kada je rješenje o isplati naknade dostavljeno žrtvi.

Odbor se sastaje svaka 2 mjeseca, a po potrebi i češće.

Ukoliko podnositelj zahtjeva ne dobije odgovor u roku od 60 dana ima pravo pisati **požurnicu** na koju mora dobiti odgovor u roku od 8 dana. Ako u tom roku ne dobije odgovor, ima pokrenuti na upravni spor.

Protiv rješenja Odbora **nije dopuštena žalba**, ali žrtva može pokrenuti upravni spor ako je nezadovoljna rješenjem Odbora za novčanu naknadu pred nadležnim Upravnim sudom (napomena: svaka stranka snosi svoje troškove postupka bez obzira na ishod).

KAKO DJECA ŽRTVE KAZNENIH DJELA MOGU OSTVARITI PRAVO NA NOVČANU NAKNADU ?

Zahtjev u ime djeteta žrtve kaznenog djela, podnose roditelji ili drugi zakonski zastupnik.

Ako je žrtva maloljetnik, a njezin zakonski zastupnik nije podnio zahtjev u roku, rok od šest mjeseci počinje teći od dana kada osoba navrší 18 godina ili od dana kad je po nastupanju punoljetnosti žrtve pokrenut kazneni postupak.

ŠTO SU TO PREKOGRANIČNI SLUČAJEVI I ŠTO KAD DRŽAVLJANIN RH POSTANE ŽRTVOM KAZENOG DJELA NASILJA U DRUGOJ DRŽAVI ČLANICI EU?

Postoje dvije vrste prekograničnih slučajeva; **domaći i strani**.

Domaći prekogranični slučaj postoji kada strani državljanin postane žrtvom na teritoriju RH, tada je za donošenje odluke o naknadi nadležan Odbor za novčane naknade.

Strani prekogranični slučaj postoji kada državljanin RH, ili osoba koja u RH ima prebivalište nastrada kao žrtva kaznenog djela na teritoriju neke od članica EU. Slijedom toga hrvatski državljani moći će ostvarivati pravo na naknadu štete pretrpljene u drugoj državi na način da će zahtjev za naknadu podnijeti Ministarstvu pravosuđa RH, a koje je dužno zahtjev i dokumentaciju dostaviti nadležnom tijelu države u kojoj je kazneno djelo počinjeno, a koje će onda odlučiti o zahtjevu.

UTJEČE LI VOĐENJE KAZENOG POSTUPKA NA POSTUPAK OSTVARIVANJA PRAVA ŽRTVE NA NOVČANU NAKNADU?

Ne, žrtva može podnijeti zahtjev neovisno od kaznenog postupka pa i

onda kada je **počinitelj nepoznat**. Naime, zahtjev se može podnijeti i kad počinitelj kaznenog djela nije identificiran.

ŠTO AKO NE OSTVARUJEM PRAVO NA NOVČANU NAKNADU PREMA ZAKONU O NOVČANOJ NAKNADI ŽRTVAMA KAZNENIH DJELA? MOGU LI I DALJE OSTVARITI ODREĐENU VRSTU NAKNADE ŠTETE?

Da, naknada štete se može potraživati od počinitelja podnošenjem:

- imovinskopravnog zahtjeva tijekom kaznenog postupka
- privatne tužbe u građanskom postupku, nakon pravomoćnosti kaznene presude kojom je okrivljeni proglašen krivim

IMOVINSKOPRAVNI ZAHTEJV

Osoba koja je počinjenjem kaznenog djela pretrpjela štetu ima pravo istu nadoknaditi od osobe koja joj je počinjenjem kaznenog djela tu štetu prouzročila. Imovinskopravni zahtjev omogućuje oštećeniku da svoju građanskopravnu tražbinu, koja se temelji na činjenici da je na njegovu štetu počinjeno kazneno djelo, ostvari u okviru kaznenog postupka protiv okrivljenika.

Imovinskopravnim zahtjevom može se tražiti naknada štete - koja može biti materijalna ili nematerijalna: materijalnom štetom smatra se šteta nastala uništenjem ili oštećenjem stvari ili povredom imovinskih prava oštećene osobe. Nematerijalna šteta postoji u slučaju povrede subjektivnih neimovinskih prava i interesa osobe (za pretrpljene fizičke bolove, umanjenu životnu sposobnost, duševne bolove, pretrpljeni strah).

NAKNADA ŠTETE ŽRTVAMA KAZNENIH DJELA

Uz gore opisana prava na novčanu naknadu, sve žrtve kaznenih djela mogu pokrenuti građanski postupak za naknadu štete uzrokovane kaznenim djelom protiv pravomoćno osuđenih počinitelja, a ukoliko su potpisnici različitih ugovora s osiguravajućim društvima i temeljem police o osiguranju, npr. životno osiguranje, osiguranje imovine.

NAKNADA ŠTETE TEMELJEM OSIGURANJA:

U slučaju da imate osiguranje, ono može pokriti dio šteta, ukoliko su udovoljeni posebni uvjeti za osiguranje od opasnosti provalne krađe i razbojništva.

NAKNADA ŠTETE PODNOŠENJEM TUŽBE U GRAĐANSKOM POSTUPKU:

Žrtva kaznenog djela može podnijeti tužbu za naknadu štete, kojom će potraživati novčanu naknadu za pretrpljenu materijalnu i nematerijalnu

štetu. Rok za podnošenje te tužbe iznosi 3 godine od dana kada je oštećenik doznao za štetu i za osobu koja je štetu učinila (npr. nakon završenog liječenja od pretrpljenih povreda jer u tom momentu oštećenik saznaje za opseg štete).

U svakom slučaju ta tražbina zastarijeva za pet godina otkad je šteta nastala.

Kad je šteta prouzročena kaznenim djelom, a za kazneni progon je predviđen dulji rok zastare, zahtjev za naknadu štete prema odgovornoj osobi zastarijeva kad istekne vrijeme određeno za zastaru kaznenog progona.

POSEBNE KATEGORIJE NAKNADE ŠTETE ŽRTVAMA KAZNENIH DJELA

NAKNADA ŠTETE ŽRTVAMA TERORIZMA

Kad je riječ o **žrtvama terorizma**, važno je naglasiti da one **ne mogu ostvariti** naknadu po **Zakonu o novčanim naknadama** kao žrtve ostalih kaznenih djela, već su njihova prava regulirana **posebnim zakonom**. Riječ je o **Zakonu o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija (ZOŠT) (NN 117/2003)**.

Ovim se Zakonom uređuje odgovornost za štetu počinjenu aktima terora i drugim aktima nasilja poduzetim s ciljem teškog narušavanja javnog reda zastrašivanjem i izazivanjem osjećaja nesigurnosti građana te uslijed demonstracija i drugih oblika masovnog izražavanja raspoloženja na javnim mjestima.

Za štetu odgovara Republika Hrvatska na načelima društvene solidarnosti, ravnomjernog snošenja javnog tereta te pravičnog i brzog obeštećenja.

Obveza naknade štete po ovom Zakonu postoji neovisno o tome je li štetnik utvrđen, kazneno progonjen ili oglašen krivim.

Oštećenicima u smislu ovoga Zakona smatraju se osobe kojima je šteta nanesena kao i osobe kojima je šteta uzrokovana sprječavanjem štetne radnje ili pružanjem pomoći žrtvama.

Pravo na naknadu štete nemaju oštećenici koji su uzrokovali štetu sudjelovanjem u organiziranju, izvršenju, poticanju, pomaganju ili pripremanju štetne radnje, oštećenici koji su neovisno o konkretnoj štetnoj radnji pripadnici terorističke organizacije, odnosno skupine koja je uzrokovala štetu, niti osobe koje su neopravdano uskratile obavijesti važne za sprječavanje i uhićenje počinitelja.

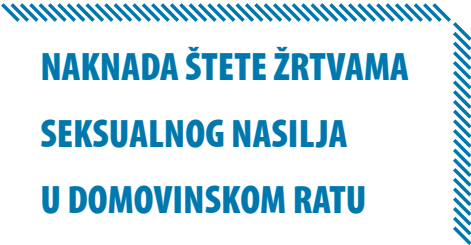
Oštećenik ima pravo samo na naknadu one štete koja je posljedica smrti, tjelesne povrede ili oštećenja zdravlja.

Oštećenik ima pravo na naknadu 60 % iznosa utvrđene štete, s tim da mu ukupna šteta ne može biti naknađena u iznosu većem od 350.000,00 kuna.

Isplatom naknade štete, na Republiku Hrvatsku prelaze sva oštećenikova prava prema štetniku ili Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje do visine isplaćene naknade

Zahtjev za naknadu štete oštećenik podnosi državnom odvjetništvu Republike Hrvatske koji će ukoliko zahtjev smatra opravdanim sa žrtvom sklopiti izvansudsku nagodbu o naknadi štete, koja ima snagu ovršne isprave.

Ako ne prihvati ponudu, odnosno ako državno odvjetništvo Republike Hrvatske u roku od 60 dana ne odluči o podnesenom zahtjevu, oštećenik može svoje pravo na naknadu ostvarivati u postupku pred nadležnim sudom.

NAKNADA ŠTETE ŽRTVAMA SEKSUALNOG NASILJA U DOMOVINSKOM RATU

Žrtva seksualnog nasilja u smislu ovoga Zakona o pravima žrtava seksualnog nasilja za vrijeme oružane agresije na Republiku Hrvatsku u Domovinskom ratu je osoba prema kojoj je počinjeno ili koja je, u okolnostima zatočeništva, nad samom sobom ili trećom osobom navedena na počinjenje jednog ili više oblika seksualnog nasilja (vaginalna, analna ili oralna penetracija seksualne naravi bilo kojim dijelom tijela ili predmetom u tijelo druge osobe; ozljeđivanje s teškim posljedicama kao što je odstranjivanje, obrezivanje ili drugi oblik sakaćenja cijelog ili bilo kojeg dijela spolnog organa osobe; - izazivanje nasilne trudnoće; izazivanje pobačaja; oduzimanje biološke reproduktivne sposobnosti osobe; seksualno porobljavanje, drugi oblik seksualnog nasilja usporedive težine), od strane vojne ili policijske osobe, te pripadnika paravojnih postrojbi i skupina ili civilne osobe koja je na počinjenje seksualnog nasilja potaknuta ili prisiljena od strane tih osoba.

Uvjeti i način stjecanja statusa te ostvarivanja prava žrtava seksualnog nasilja u Domovinskom ratu predviđenih Zakonom o prvim žrtava seksualnog nasilja za vrijeme oružane agresije na Republiku Hrvatsku u Domovinskom ratu:

ZAHTJEV

Obrazac zahtjev za stjecanje statusa i ostvarivanje prava žrtava seksualnog nasilja u Domovinskom ratu dostupan je na: <https://www.document->

ta.hr/assets/files/objave/2015-06/Obrazac_Z.pdf (u daljnjem tekstu: **žrtva**) podnosi se na obrascu (Zahtjev) koji je sastavni dio ovoga Pravilnika, neposredno, poštom ili elektroničkom poštom Ministarstvu nadležnom za branitelje Ministarstvo hrvatskih branitelja, Trg Nevenke Topalušić 1, 10 000 Zagreb.

PRAVA ŽRTAVA SEKSUALNOG NASILJA

Žrtve seksualnog nasilja za vrijeme oružane agresije na Republiku Hrvatsku u Domovinskom ratu imaju pravo na:

- novčanu naknadu
- psihosocijalnu pomoć
- pravnu pomoć
- zdravstvenu pomoć
- medicinsku rehabilitaciju
- liječnički sistematski pregled
- obvezno i dopunsko zdravstveno osiguranje
- smještaj u ustanovi za pružanje podrške i usluga braniteljsko-stradalničkoj populaciji
- naknadu troška prijevoza radi ostvarivanja prava.

OSNOVNI UVJETI ZA OSTVARIVANJE STATUSA I

PRAVA ŽRTVE SEKSUALNOG NASILJA

Da bi osoba stekla status žrtve seksualnog nasilja i ostvarila svoja prava potrebno je:

- da ima državljanstvo RH ili države članice EU
- da je u vrijeme seksualnog nasilja imala prebivalište/boravište u RH.

[illegible]

Ovaj priručnik realiziran je u sklopu *Justice* programa Europske Unije te sufinanciran od Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske. Sadržaj priručnika isključiva je odgovornost izdavača i ni pod kojim se okolnostima ne može smatrati da odražava stav Europske unije i Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

www.documenta.hr

www.centar-za-mir.hr

www.bijelikrug-hrvatske.hr

www.pzs.hr

Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću
Udruga za podršku žrtvama i svjedocima

DRUGO IZDANJE

ISBN: 978-953-7872-17-5

ISBN: 978-953-56590-2-0